

Примітка 3. Сполучник *і* в звукових абревіатурах у складноскорочених словах передаємо малою буквою: «*КіЖ*» («*Культура і життя*»). «*СіЧ*» («*Слово і час*»).

Примітка 4. У назвах літаків, що складаються з двох перших букв прізвища конструктора і приєданого до нього дефісом цифрового позначення, пишемо першу велику букву, другу — малу: *Ту-154*, *Ан-22*, *Іл-62*.

§ 62. Графічні скорочення

Від абревіатур потрібно відрізнити умовні графічні скорочення, які вимовляємо повністю й скорочуємо лише на письмі.

1. Після скорочення звичайно ставимо крапку. Слова скорочуємо, переважно, після приголосного, але зрідка й після голосного. Слова не скорочуємо на голосний, якщо він не початковий у слові, *і* на *ь*. Наприклад, слово *селянський* може бути скорочене: *сел.*, *селян.*, *селянськ.* При збігу двох однакових приголосних скорочення треба робити після першого приголосного: *настін.* *календар*, *ден.* *норма*. У разі збігу двох (і більше) різних приголосних скорочення можна робити як після першого, так і після останнього приголосного, залежно від структури слова: *власноруч.* або *власноручн.* (*власноручний*), але тільки *власн.* (*власний*).

Поширені графічні скорочення:

авт. — автор; авторський
акад. — академік
арк. — аркуш
бібл. — біблійний; бібліографічний; бібліотечний
буд. — будинок
бульв. — бульвар
вид. — видання
вип. — випуск
вул. — вулиця
газ. — газета
гр. — громадянин
д. — доктор (наук)
див. — дивись
дияк. — диякон
дол. — долар
доц. — доцент
енцикл. — енциклопедія; енциклопедичний
єп. — єпископ
журн. — журнал
зб. — збірник
знач. — значення

ігум. — ігумен
іл. — ілюстрація; ілюстративний
ім. — імені
ін. — інші
і т. д. — і так далі
і т. ін. — і таке інше
і под. — і подібне
кв. — квартира
кн. — книга; княгиня; князь
коп. — копія
м. — місто
мист. — мистецтво; мистецький
митр. — митрополит
напр. — наприклад
нар. — народний
наук. — науковий
нац. — національний
н. е. — нашої ери
до н. е. — до нашої ери
 о. — острів, отець
 обл. — область; обласний
 оз. — озеро
 п. — пан; параграф; пункт
 патр. — патріарх
 перев. — переважно
 пл. — площа
 поч. — початок
 пор. — порівняй, порівняйте
 пп. — пани, панове; параграфи; пункти
 пресвіт. — пресвітер
 пров. — провулок
 прор. — пророк
 проф. — професор
 р. — рік; річка
 ред. — редактор; редакція
 рр. — роки
 р. н. — рік народження
 Р. Х. — Різдво Христове
 с. — село; сторінка
 св. — святий
 сmt. — селище міського типу
 спец. — спеціальний

співавт. — співавтор
ст. — станція; стаття; століття
т. — том
та ін. — та інше (інші)
т-во — товариство
тис. — тисяча; тисячоліття
т. д. — так далі
т. зв. — так званий
т. ін. — таке інше
у т. ч. — у тому числі
укр. — український
худ. — художній
церк. — церковний
чв. — чверть
чл.-кор. — член-кореспондент

Скорочені назви одиниць вимірювання пишемо без крапок:

Б — байт
Вт — ват
г — грам
га — гектар
кг — кілограм
км — кілометр
дм — дециметр
кБ — кілобайт
кВт — кіловат
кг — кілограм
л — літр
м — метр
мм — міліметр
см — сантиметр
т — тонна
ц — центнер

Так само пишемо скорочення *грн* (гривня), *млн* (мільйон), *млрд* (мільярд), *трлн* (трильйон).

2. У графічних скороченнях також використовуємо дефіс. Пропущену середню частину слова позначаємо дефісом: *гр-н* (громадянин), *вид-во* (видавництво), *ін-т* (інститут), *ун-т* (університет), *р-н* (район), *ф-ка* (фабрика). У таких скороченнях після першої частини слова крапки не ставимо.

3. Дефісом також приєднуємо перші букви частин складного слова: *с.-д.* — *соціал-демократ, соціал-демократичний, ст.-сл.* — *старослов'янський, с.-г.* (сільськогосподарський), *півн.-сх.* (північно-східний), *півд.-зах.* (південно-західний). У таких випадках після скорочених частин слів ставимо крапку.

4. Скідна риска використовується при скороченні словосполучень, рідше — складних слів: *п/в* (поштове відділення), *а/с* (абонентська скринька), *р/р* (розрахунковий рахунок), *м/хв* (метрів за хвилину), *км/год* (кілометрів за годину). У таких випадках після скорочених частин слів крапки не ставимо.

ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ

§ 63. Орфографічні правила переносу

Частини слів з одного рядка в другий переносимо за складами: *га́й-ка, зо́-шит, кні́ж-ка, ко-ло́-дязь, па́ль-ці, са-ди́в-нік, Ха́р-ків.*

Під час перенесення:

1. Одну літеру не залишаємо в попередньому рядку, не переносимо в наступний: *ака-де́-мія* (а не *а-каде́мія*), *Ма-рі́я* (а не *Марі́-я*), *олі-ве́ць* (а не *о-ліве́ць*). Так само не можна поділяти на частини для переносу такі двоскладові слова, як *або́, моя́, о́ко, ши́я* тощо.

2. Не можна розривати сполучення букв **дж**, **дз**, які позначають один звук. Отже, переносити можна лише так: *гу́-дзик, хо-джу́*. Якщо **дж**, **дз** не становлять одного звука (це буває, коли **д** належить до префікса, а **ж** або **з** — до кореня), то їх слід розривати: *над-звича́й-ний* (а не *на-дзвича́йний*), *під-жив-ля́ти* (а не *пі-дживля́ти*).

3. Не можна розривати сполучення букв **йо**, **ьо**. Наприклад: *па-йо́к*, (а не *пай-о́к*), *сльо-за́* (а не *сль-оза́*).

4. Апостроф, м'який знак, **й** при переносі не відокремлюємо від попередньої літери: *бур'-я́н* (а не *бур'-я́н*), *кі́ль-це́* (а не *кіл'-ьце́*), *Лу́к-я́н* (а не *Лук-я́н*), *ні́зь-ко* (а не *ніз'-ько*), *ба́й-ка* (а не *ба́-йка*), *сти́й-кий* (а не *сті-йкий*).

5. Коли корінь починається на голосний, то перенос здійснюємо довільно: *ро-зора́ти, роз-ора́ти, ро-зо-ра́ти; бе-зупі́нно, без-упі́нно, безу-пінно*, але коли на приголосний, то від кореня його не відриваємо: *до-зріва́ти* (а не *доз-ріва́ти*), *ві́-правданн́я* (а не *віп-равданн́я*).

6. При збігу однакових приголосних одну літеру залишаємо, а другу переносимо в наступний рядок: *за-ко́н-ний, розрі́с-ся*. В іменниках з подовженим приголосним можливий подвійний перенос: *зна́н-ня́ і зна́н-ня́; жи́т-тя́ і жит-тя́*.

7. Не розриваємо при переносі односкладові префікси перед приголосними: *над-мі́рний, най-бі́льший* (а не *на-ді́рний, на-йбі́льший*).